

Бранислав Нушић

ПРВА ЉУБАВ

(одломак из *Аутиобиографије*)

Задовољство читања веће је од задовољства препричавања дела, гледања филма или сурфовања по интернету. Увери се у то.

Ово је занимљива прича о првој љубави највећег српског комедиографа, Бранислава Нушића.

... Заљубио сам се у Персу, нашу комшику, јер она ми је била најближа. Перса је била пегава, носила је жуте чарапе и увек су јој биле искривљене штикле на ципелама. Док се нисам заљубио, нисам ни обраћао пажњу на њу, али од часа кад сам се заљубио, изгледала ми је божанствено лепа и довољно ми је било да је видим, ма и издалека, да видим само њене криве штикле, па да се одмах узбудим и похитам јој у сусрет, не бих ли што пре срео осмех на њеном пегавоме лицу.

Она је била ћерка професора који нам је предавао рачуницу и који о мени, не знам зашто, није имао тако добро мишљење. Било јој је девет година и учила је трећи разред основне школе. Љубав сам јој исказао на један необично романтичан начин. Једном приликом када смо играли жмурке, ми се заједно сакријемо у једно буре, у коме је моја мајка зими киселила купус. Ту, у томе бурету, ја сам јој исказао љубав и, због те миле ми успомене, и данас ме још троне кад год прођем крај каквог бурета.

Једанпут се нађемо после школе и пођемо заједно кући. Ја јој дам једну кифлу, коју сам јој сваког петка куповао, јер сам четвртком после подне зарађивао на крајцарицама бар толико да сам могао по једном недељно кифлом да јој изразим симпатију и пажњу. Том приликом сам је озбиљно запитао:

– Шта мислиш, Персо, хоће ли ми те дати твој отац, ако те запросим?

Она поцрвени, обори очи и у забуни преби легиштар на три парчета.

– Не верујем! – одговори ми полугласно.

– А зашто? – запитах је узбуђено и пођоше ми сузе на очи.

– Зато што си код њега рђав ђак!

Заклео сам јој се да ћу и ноћу и дању учити рачуницу само да поправам белешку. И учио сам, али зар сам ја могао савладати оно на чему је толико њих сломило своју снагу – зар сам могао измирити љубав и рачуницу? Имајући да бирам измеђ љубави и рачунице, изабрао сам као лакшу – љубав, и идућега часа, место двојке, коју сам досад имао, добио сам јединицу.

комшика – комшиница

рачуница – математика

романтичан – маштовит, нестваран; пажљив, нежан

тронути – веома се узбудити, дирнути, ганути, потрести

крајцарица – врста игре у којој се новчић баца увис и погађа на коју ће страну пасти

легиштар – оловка којом се некада писало, писалка

Идућега четвртка нисам ништа добио на крајцарицама, зато се у петак ујутру увучем у шифоњер и поодсецам са очевих зимских хаљина двадесет дугмета те их продам у школи за десет пара, колико ми је требало за кифлу. На подне сачекам Персу пред њеном школом и, пратећи је, признам јој да сад још горе стојим јер сам добио јединицу из предмета њеног оца. Она боно рече:

- Онда, никад нећу бити твоја!
- Ти мораш бити моја, па ако не на овоме, а оно на ономе свету! – узвикнух ја ове речи које сам неколико дана раније чуо на позоришној представи.
- Како то може да буде? – упита она радознано.
- Отроваћемо се, ако пристајеш.
- А како ћемо се отровати?
- Тако! – наставих ја све одлучније – попићемо отров!
- Добро! – одговори она решена – пристајем! А кад?
- Сутра, после подне.
- Е, сутра после подне имамо школе – присети се она.
- То јесте – паде и мени на памет. – Не могу ни ја сутра, јер би ми забележили одсуство, а имам их већ двадесет и четири, па би ме могли истерати из школе. Него, ако хоћеш у четвртак после подне, онда немамо школе ни ја ни ти.

Она пристаде и споразумесмо се да ја припремим све за тровање.

Идућега четвртка после подне, ја украдем од куће кутију палидрваца и пођем на уречени састанак са Персом, где ћемо заједно отићи на онај свет.

Састали смо се у нашој башти и сели на траву, а из душа нам се отимао дубоки уздах бола и чежње. Ја извадих из џепа кутију са палидрвцима.

- Шта ћемо сад? – пита Перса.
- Да једемо палидрвца.
- Како да једемо?
- Ето овако! – одговорим ја, па откинем главић и бацим га, а оно дрвце поједем.
- А што то бацаш?
- Па то је гадно.

И она се реши и пружи одлучно руку. Ја откидох главић са палидрвца и дадох јој дрвце. Она узме и поче одважно да га једе. Појела је три, па јој ударише сузе на очи.

- Ја не могу више! Никад у животу нисам јела дрва, не могу више.
- Онда, ти мора да си већ отрована.
- Може бити! – одговори она. – А осећам да ме нешто гребе у гуши.
- Е, то је. Ти си већ отрована! Ја наставих истрајно и поједох девет дрваца, па и ја изгубих апетит и осетих да ме гребе у грлу.
- Свршено је! И ја сам отрован! – рекох свечано, као што у таквој тренутку треба рећи.

Настаде затим један тренутак мукле тишине, при коме сам ја размишљао колико је четири пута седам, и никако нисам могао да се сетим, а она не знам шта је мислила, али знам да је чачкала зубе, јер јој се било заглавило између зуба једно дрвце. Најзад, она прекиде ту свечану тишину питањем:

- Па шта ћемо сад?

шифоњер – орман за рубље и одела

боно – болно

палидрвце – шибица

уречени – заказани, договорени

То ме питање доведе у ужасну забуну, јер одиста, пошто смо тровање као главни посао завршили, ја нисам знао шта би сад друго имали да радимо. Најзад, паде ми срећна мисао на памет.

– Знаш шта, пошто смо већ отровани, 'ајде прекрсти се!

Она се прекрсти, а то исто учиних и ја.

– А сад – наставих ја – да идемо својој кући да умремо. Срамота је, знаш, да умремо овде, у башти. Ми смо деца из бољих кућа, па је срамота да умремо у башти!

– Јесте! – рече она и пођосмо.

Цела се ствар, међутим, свршила овако:

Она је отишла кући и замолила мајку да јој спреми постељу да умре. Том приликом јој је признала да се отровала, односно да је јела дрва са мном. Мајка њена, без икаква обзира на њен положај и на њене осећаје, рече:

– Е, кад си могла да једеш дрва у башти, јешћеш их и овде у соби!... Задигла јој је затим сукњицу и почела јој с те стране истеривати оне осећаје који су Перси дубоко у срцу били усађени.

Због тих батина Перса ме је омрзла и тако се свршила моја прва љубав.

ЛИТЕРАРНИ КУТАК

- ✿ Прича ти се допала због:
 - а) теме о којој говори;
 - б) искрености и непосредности;
 - в) хумора и динамике приповедања?Своје утиске поткрепи деловима текста.
- ✿ Тема ове приче је прва љубав. У ком је лицу испричана? Шта на основу тога сазнајеш?
- ✿ Писац ти се поверио. Издвој сцену која те је највише насмејала и ону коју сматраш посебно драматичном.
- ✿ Шта сцена тровања говори о заљубљенима? Шта је у теби побудила:
 - а) радост;
 - б) тугу;
 - в) неверицу;
 - г) смех?
- ✿ Опиши јунакињу приче. Прочитај део о њеном физичком изгледу. Зашто приповедач то истиче?
- ✿ Персин отац је професор рачунице. Који предмет предаје? Зашто не воли јунака ове приче?
- ✿ На који начин дечак исказује своје симпатије и љубав, а на који Перса?
- ✿ Двоје школараца одлучни су да бране своју љубав. На шта се дечак заклиње? Шта је у његовом обећању смешно?
- ✿ Да ли су истрајали у намери да их нико не растави? Ко је Персу спасао заљубљености?
- ✿ Дечакова љубав завршила се типично нушићевски. Шта то значи? Издвој реченице које потврђују ову тврдњу.
- ✿ Верујемо да и ти имаш своју симпатију. Можда и понеку тајну. Које их повераваш?
- ✿ Да ли водиш дневник или само шаљеш поруке мобилним телефоном? Можда ћутањем браниш своју љубав? Било како било, љубав је твоја. Покушај да своја осећања пренесеш у песму или у причу.

Уради вежбања на стр. 23 и 24 Радне свеске.

Аутобиографија

Прича *Прва љубав* Бранислава Нушића део је пишчеве *Аутобиографије*. У њој Нушић износи сећања на школско доба, другове, наставнике, као и на друге доживљаје из детињства и ране младости.

Аутобиографија је књижевнонаучна врста у којој писац говори о свом животу од рођења до тренутка писања или описује поједине периоде из свог живота (детињство, младост). То су списи с дугом традицијом, значајни по томе што пружају податке не само о животу писца него и о времену и приликама у којима је писац живео, о људима са којима се сусретао и слично.

Познате аутобиографије у нашој књижевности су: *Животи и прикљученија* Доситеја Обрадовића, *Биљешке једној писца* Симе Матавуља, *Аутобиографија о друјима* Борислава Михајловића Михиза, *Ог њашњака до научењака* Михаила Пупина и друге.

* Прочитај песму Изета Сарајлића *Друја љубав*. Доведи је у везу са Нушићевом причом. По чему се разликују?

*Ако би се код мене једном, ма када, јавила друја љубав
биће јој тешко са мном.
Она ће мораћи да има истио лице као и моја прва љубав.
Истио чујерак. Истио њрћастии нос. Истиу боју очију.
Истии ход. Истие навике. Истиу чак адресу.
У сивари, тио и не би била моја друја љубав.
То би био њросио насџавак моје њрве, моје једине љубави.*

* О првој љубави и о љубави уопште Десанка Максимовић је рекла:

*Деци њоручујем нека не хиџају час њре изаћи из деџињсџива, и нека њихове њрве љубави
буду џакове да би их смели њовериџи и мами и разредном сџарешини.*

*Мислим да деца и они који џек излазе из деџињсџива не воле да њоверавају сџаријима
своја осећања. Њима су њихове њрве џајне лаке и слаџке и чини им се да би разџвор о
њима мојао њоремеџиџи неку лейџу.*

Бранислав Нушић (1864–1938), приповедач, путописац, драмски писац. Рођен у Београду. Најпознатија дела: *Сумњиво лице*, *Госпођа министарка*, *Народни њосланик*, *Ожалошћена њородица* (комедије), *Хајдуци* (роман), *Аутобиографија* и друга.